Evropský parlament
2019–2024

Hospodářský a měnový výbor

2023/2063(INI)

4.12.2023

NÁVRH ZPRÁVY

o evropském semestru pro koordinaci hospodářské politiky na rok 2024
(2023/2063(INI))

Hospodářský a měnový výbor

Zpravodaj: René Repasi

Zpravodajka přidruženého výboru podle článku 57 jednacího řádu:
Margarida Marques, Rozpočtový výbor

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....8

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o evropském semestru pro koordinaci hospodářské politiky na rok 2024 (2023/2063(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU), zejména na čl. 121 odst. 2 a článek 136 Smlouvy,

– s ohledem na Protokol č. 1 ke Smlouvě o Evropské unii (SEU) a SFEU o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii,

– s ohledem na Protokol č. 2 k SEU a SFEU o používání zásad subsidiarity a proporcionality,

– s ohledem na Smlouvu o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii,

– s ohledem na Pařížskou dohodu Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu a cílech udržitelného rozvoje,

– s ohledem na směrnici Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států[1],

– s ohledem na nařízení Rady (EU) č. 1177/2011 ze dne 8. listopadu 2011, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku[2],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1173/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně[3],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1174/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně[4],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1175/2011 ze dne 16. listopadu 2011, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik[5],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy[6],

[1] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 41.
[2] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 33.
[3] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 1.
[4] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 8.
[5] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 12.
[6] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 472/2013 ze dne 21. května 2013 o posílení hospodářského a rozpočtového dohledu nad členskými státy eurozóny, jejichž finanční stabilita je postižena či ohrožena závažnými obtížemi[7],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 473/2013 ze dne 21. května 2013 o společných ustanoveních týkajících se sledování a posuzování návrhů rozpočtových plánů a zajišťování nápravy nadměrného schodku členských států v eurozóně[8],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost[9] (nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 4. března 2021 nazvané „Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv“ (COM(2021)0102),

– s ohledem na sociální závazek Rady, Komise, Parlamentu a sociálních partnerů z Porta ze dne 7. května 2021,

– s ohledem na hodnocení Evropské fiskální rady ze dne 28. června 2023 týkající se vhodného nastavení fiskální politiky eurozóny v roce 2024,

– s ohledem na výroční zprávu Evropské fiskální rady ze dne 4. října 2023,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 9. listopadu 2022 o směrech pro reformu rámce správy ekonomických záležitostí EU (COM(2022)0583),

– s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 (COM(2023)0240), který předložila Komise,

– s ohledem na návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (COM(2023)0241), který předložila Komise,

– s ohledem na návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (COM(2023)0242), který předložila Komise,

– s ohledem na Granadské prohlášení přijaté dne 6. října 2023,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 21. listopadu 2023 nazvané „Roční analýza udržitelného růstu 2024“ (COM(2023)0901),

– s ohledem na zprávu Komise ze dne 21. listopadu 2022 nazvanou „Zpráva mechanismu varování 2024“ (COM(2023)0902) a na doporučení Komise ze dne 21. listopadu 2022 pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny (COM(2023)0903),

[7] Úř. věst. L 140, 27.5.2013, s. 1.
[8] Úř. věst. L 140, 27.5.2013, s. 11.
[9] Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17.

– s ohledem na návrh společné zprávy Komise a Rady o zaměstnanosti ze dne 21. listopadu 2022 (COM(2023)0904),

– s ohledem na hospodářskou prognózu Komise z podzimu roku 2023, která byla zveřejněna dne 15. listopadu 2023,

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

– s ohledem na stanovisko Rozpočtového výboru,

– s ohledem na zprávu Hospodářského a měnového výboru (A9-0000/2022),

A. vzhledem k tomu, že podle prognózy Komise z podzimu 2023 se očekává, že v roce 2023 bude růst HDP odpovídat 0,6 % jak v EU, tak v eurozóně, a v roce 2024 se očekává jeho zvýšení na 1,3 % v EU a 1,2 % v eurozóně;

B. vzhledem k tomu, že trh práce EU si navzdory zpomalení hospodářského růstu v první polovině roku 2023 i nadále vedl dobře, přesto podle prognózy Komise z podzimu 2023 v některých odvětvích a povoláních přetrvává akutní nedostatek pracovních sil; vzhledem k tomu, že nezaměstnanost v EU jako celku dosáhla historického minima, přičemž mezi členskými státy se vyskytují rozdíly;

C. vzhledem k tomu, že inflace v roce 2023 bude činit 6,5 % v EU a 5,6 % v eurozóně a podle prognózy Komise z podzimu 2023 se očekává, že v roce 2024 klesne na 3,5 % v EU a 3,2 % v eurozóně;

D. vzhledem k tomu, že se očekává, že poměr dluhu k HDP se v EU sníží na 83,1 % (v eurozóně na 90,4 %); vzhledem k tomu, že se očekává, že poměr dluhu k HDP se v EU nepatrně sníží na 82,7 % v roce 2024 a 82,5 % v roce 2025;

E. vzhledem k tomu, že rychlá, rozhodná a koordinovaná politická reakce umožnila, aby se hospodářství EU zotavilo a řešilo socioekonomické dopady pandemie COVID-19 i ruské válečné agrese vůči Ukrajině, a umožnila překonat následnou energetickou krizi, hospodářské zpomalení v roce 2023 a období vysokého rizika a nejistoty, mimo jiné v důsledku situace na Blízkém východě;

F. vzhledem k tomu, že financování EU se prokázalo jako klíčový nástroj k zajištění makroekonomické stabilizace na úrovni EU a zvýšení její vnitřní i vnější odolnosti v dobách krize a zároveň k podpoře členských států při financování nezbytných investic do priorit EU směřujících k řešení současných a budoucích výzev;

Hospodářské vyhlídky pro EU

1. vyjadřuje znepokojení nad nízkým růstem v EU; bere na vědomí trvalý dopad cen energií a inflace na kupní sílu domácností a výkonnost podniků v EU;

2. uznává úsilí Evropské centrální banky (ECB) o snížení inflace v eurozóně; domnívá se, že zvyšování úrokových sazeb řeší důvody zvyšování inflace pouze částečně a že jsou zapotřebí náležité a koordinované fiskální, strukturální a regulační politiky a reformy, které by doplnily opatření měnové politiky přijatá ECB;

3. zdůrazňuje, že nedostatek veřejných a soukromých investic v některých členských státech omezuje potenciál udržitelného růstu; vyzdvihuje, že tyto investice jsou klíčové, aby EU byla schopná vypořádat se stávajícími výzvami a zvýšit svou odolnost a konkurenceschopnost, pokud jde o nadcházející výzvy;

Evropský semestr a Nástroj pro oživení a odolnost

4. připomíná, že evropský semestr je zavedeným rámcem pro koordinaci rozpočtových, hospodářských a sociálních politik a politik zaměstnanosti v rámci celé Unie v souladu se Smlouvami, včetně evropského pilíře sociálních práv, a zajišťuje tak její makroekonomickou stabilitu a sociální soudržnost;

5. je znepokojen zhoršováním sociálního rozměru evropského semestru v důsledku vlastního omezování doporučení pro jednotlivé země k provádění národních plánů pro oživení a odolnost a rovněž klesajícím počtem doporučení pro jednotlivé země vyplývajících ze srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů; vyzývá Komisi, aby doporučení pro jednotlivé země těsněji provázala s příslušnými zprávami o jednotlivých zemích;

6. zastává názor, že doporučení pro jednotlivé země pro rok 2024 se musí zaměřit na omezený soubor výzev; vyzdvihuje, že doporučení pro jednotlivé země musí stejnou měrou sloužit ke zvýšení konkurenceschopnosti, podpoře zelené a digitální transformace a zajištění sociální spravedlnosti; zdůrazňuje, že doporučení pro jednotlivé země musí zohledňovat sociální zranitelnost;

7. je znepokojen tím, že systém financování založený na výkonnosti a systém ověřování Nástroje pro oživení a odolnost v praxi přináší příliš omezené výsledky a vytváří příliš mnoho byrokracie; vyzývá k větší flexibilitě pro úpravu milníků a cílů, aby se zohlednily zkušenosti získané během procesu provádění;

8. podporuje sladění programů politiky soudržnosti EU s investičními potřebami zjištěnými na základě Nástroje pro oživení a odolnost a doporučení pro jednotlivé země; připomíná, že politika soudržnosti slouží širšímu souboru cílů než Nástroj pro oživení a odolnost; vyzývá k tomu, aby zúčastněné strany byly začleněny do účasti na navrhování a provádění národních plánů pro oživení a odolnost podobně, jako tomu je u programů politiky soudržnosti;

Reforma rámce správy ekonomických záležitostí EU

9. považuje za nezbytné reformovat fiskální pravidla EU a vítá návrhy předložené Komisí;

10. vyzdvihuje, že reforma musí vést ke zjednodušení rámce, být více specifická pro jednotlivé země a zahrnovat posílenou vymahatelnost a rovněž umožňovat členským státům naplnit potřeby veřejných investic do zelené a digitální transformace jejich hospodářství, aniž by ohrozila udržitelnost veřejného dluhu;

11. vítá skutečnost, že jsme se poučili z volby koncepce Nástroje pro oživení a odolnost co do propojování fiskálních závazků a závazků v oblasti reforem a investic s finančními pobídkami EU, jako jsou granty a půjčky; velmi lituje skutečnosti, že na rozdíl od Nástroje pro oživení a odolnost reformě rámce správy ekonomických záležitostí schází

pobídkové mechanismy, které by podpořily a prosazovaly potřebné reformy vnitrostátních politik a investic; je znepokojen skutečností, že některé členské státy nebudou mít finanční kapacitu na to, aby samy financovaly spravedlivou zelenou a digitální transformaci;

12. vyjadřuje politování nad tím, že návrh reformy nedostatečně řeší vzájemnou provázanost mezi makroekonomickými nerovnováhami a fiskálními pravidly; zdůrazňuje, že finanční stabilita EU závisí na makroekonomické rovnováze mezi hospodářstvími členských států a obnovení této rovnováhy může vyžadovat veřejné výdaje;

13. uznává, že je zapotřebí vyhnout se trvalým nadměrným schodkům a vyzývá k vytvoření společných pravidel založených na objektivních kritériích, která budou sloužit k dosažení tohoto cíle; zdůrazňuje, že tato pravidla by na druhou stranu neměla zamezovat dočasným odchylkám od vývoje čistých výdajů v důsledku účelových, odůvodněných a strategicky významných investic realizujících cíle EU;

14. uznává rozdíly mezi jednotlivými členskými státy, pokud jde o udržitelnost jejich dluhu a jejich schopnost snižovat dluh při zachování schopnosti investovat; zdůrazňuje proto, že je třeba členským státům umožnit, aby využívaly různé způsoby snižování dluhu;

15. vítá skutečnost, že Komise vyjednává s členskými státy individuální fiskálně-strukturální plány; vyzdvihuje, že takové posílení diskreční pravomoci Komise musí být doprovázeno zvýšenou odpovědností vůči Evropskému parlamentu;

16. považuje větší zapojení vnitrostátních parlamentů do stanovování obsahu fiskálně-strukturálních plánů a hlasování o nich za smysluplný způsob, jak posílit vnitrostátní odpovědnost za fiskálně-strukturální plány;

17. uznává, že hospodářský dialog, který je součástí evropského semestru, vytváří užitečný základ pro odpovědnost, domnívá se však, že řádné odpovědnosti lze dosáhnout pouze tehdy, bude-li mít Evropský parlament nástroje k zajištění odpovědnosti, které mu umožní uplatňovat důsledky na základě posouzení plnění evropského semestru, jako je právo veta a vyvození osobní odpovědnosti komisařů;

°

° °

18. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Evropský semestr se každoročně uskutečňuje v zájmu koordinace hospodářských a rozpočtových politik členských států a má rozsáhlý dopad na sociální politiky. Tato zpráva z vlastního podnětu o evropském semestru pro koordinaci hospodářských politik v roce 2024 vyjadřuje znepokojení nad nízkým hospodářským růstem v EU, vyzdvihuje dopad cen energií a inflace na kupní sílu a bere na vědomí úlohu EU při stabilizaci hospodářství během krizí. Zpravodaj zdůrazňuje, že jsou zapotřebí koordinované fiskální, strukturální a regulační politiky, jakož i soukromé a veřejné investice. V rámci roční strategie pro udržitelný růst na rok 2024 je zvláště důležitá zaměstnanost a sociální aspekty, vzhledem k panující nejistotě vyplývající z rostoucí inflace a zvyšování životních nákladů v důsledku ruské invaze na Ukrajinu, jakož i k neustávajícím sociálním a hospodářským důsledkům pramenícím z pandemie COVID-19 a k situaci na Blízkém východě.

Ve zprávě jsou vyjádřeny obavy ohledně nízkého tempa růstu v EU způsobeného přetrvávajícím dopadem cen energií a inflace na kupní sílu domácností a výkonnost podniků EU. Je zde uznáno úsilí ECB o řešení inflace, podotýká se však, že pouhé zvyšování úrokových sazeb je nedostatečné – abychom dokázali napravit prostředí sužované krizemi, jsou zapotřebí koordinované fiskální, strukturální a regulační politiky. Text zdůrazňuje, že nedostatečné veřejné a soukromé investice v některých členských státech brání udržitelnému růstu, a vyzdvihuje klíčovou úlohu těchto investic při zvyšování odolnosti, stability a konkurenceschopnosti EU tváří v tvář výzvám.

Dále se zpravodaj zabývá problémy souvisejícími s evropským semestrem a Nástrojem pro oživení a odolnost a navrhuje reformy rámce správy ekonomických záležitostí EU, včetně potřebného zjednodušení, vymahatelnosti a podpory pro zelenou a digitální transformaci. Zpravodaj uznává ponaučení, která vzešla z Nástroje pro oživení a odolnost, avšak vyjadřuje politování nad tím, že v navrhované reformě rámce správy ekonomických záležitostí podobné pobídkové mechanismy scházejí. Bylo upozorněno na obavy ohledně finanční kapacity některých členských států samostatně financovat nezbytnou zelenou a digitální transformaci. Další obavy byly vzneseny ohledně ochabování sociálního rozměru v důsledku vlastního omezování doporučení pro jednotlivé země a ohledně toho, že v důsledku tohoto omezování klesá počet doporučení vytvářených na základě srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů. Zpravodaj podporuje zaměřená doporučení pro jednotlivé země pro rok 2024, která zdůrazní jejich úlohu ve zlepšování konkurenceschopnosti, zelené a digitální transformaci a sociální spravedlnosti, a to s přihlédnutím k sociální spravedlnosti. Bylo rovněž poukázáno na obavy ohledně neefektivity systému Nástroje pro oživení a odolnost založeném na výkonnosti a ohledně byrokracie s ním spojené. Letošní výroční zpráva o evropském semestru podporuje sladění politik soudržnosti EU s Nástrojem pro oživení a odolnost a doporučeními pro jednotlivé země a vyzývá k zapojení zúčastněných stran do národních plánů pro oživení a odolnost, jako tomu je u programů politiky soudržnosti.

Zpravodaj vyjadřuje politování nad tím, že je věnována nedostatečná pozornost vzájemné provázanosti mezi makroekonomickými nerovnováhami a fiskálními pravidly, a zdůrazňuje, že tento aspekt je třeba řešit v zájmu finanční stability EU, což může vyžadovat veřejné výdaje. Uznává, že je zapotřebí omezit veřejné výdaje, aby se předešlo nadměrným schodkům, a na základě objektivních kritérií navrhuje omezení spočívající v tom, že by některé výdaje, které budou účelově vázané na nutné investice, byly předmětem výjimky.

Kromě toho se znepokojením pohlíží na systém financování striktně založený na výkonnosti a systém ověřování Nástroje pro oživení a odolnost, neboť za účelem dosažení dohodnutých investic je zapotřebí větší flexibility. To je ještě potřebnější, pokud by měly být programy politiky soudržnosti sladěny s investičními potřebami v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Reforma fiskálních pravidel EU hraje klíčovou úlohu v budoucím vývoji hospodářských a rozpočtových politik členských států, stejně jako potřeba větší odpovědnosti, zapojení vnitrostátních parlamentů a uplatnění řádných nástrojů, s jejichž pomocí Evropský parlament vyvodí odpovědnost Evropské komise za plnění evropského semestru.